

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 28. oktobar 2009.
Original: engleski

PRED VRŠIOCEM DUŽNOSTI PREDSEDNIKA SUDA

Rješava: sudija Mehmet Güney
Sekretar: g. John Hocking
Odluka od: 28. oktobra 2009. godine

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU RADOVANA KARADŽIĆA ZA UKIDANJE
OGRANIČENJA KONTAKTA S NOVINAROM: *LE MONDE***

Tužilaštvo:

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Obrana:

g. Radovan Karadžić

Prijevod

1. **JA, MEHMET GÜNEY**, sudija Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud), donosim sljedeću odluku u vezi sa "Zahtjevom za ukidanje ograničenja kontakta s novinarom; *Le Monde* (dalje u tekstu: Zahtjev), koji je predsjedniku Međunarodnog suda (dalje u tekstu: predsjednik) Radovan Karadžić, optuženi koji se sam zastupa, (dalje u tekstu: Karadžić) podnio 16. septembra 2009. godine.¹

2. Dana 22. septembra 2009. godine, predsjednik se povukao sa razmatranja Zahtjeva u skladu s pravilom 15(A) Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik) zbog sukoba interesa koji je proizilazio iz njegove prethodne uloge kao predsjedavajućeg sudije u Pretpretresnom vijeću u ovom predmetu.² Naknadno ga je potpredsjednik, sudija O-Gon Kwon, obavijestio da njegova sadašnja uloga kao predsjedavajućeg i pretpretresnog sudije u ovom predmetu³ takođe rezultira sukobom interesa i stoga se sudija Kwon takođe mora povući iz razmatranja Zahtjeva.⁴ Shodno tome, i u skladu s pravilom 22(A) Pravilnika, ja sam dodijeljen kao najstariji stalni sudija da zamijenim predsjednika i potpredsjednika pri razmatranju ovog Zahtjeva.⁵

I. ČINJENIČNI KONTEKST

3. Novinar francuskog dnevnog lista *Le Monde* dostavio je seriju pitanja Karadžiću, na što je on odgovorio dopisom upućenim sekretaru Međunarodnog suda od 2. septembra 2009. godine. U dopisu, Karadžić je tražio da sekretar odobri pismeni intervju, pregleda odgovore priložene dopisu i prenese ih novinaru. Dana 11. septembra 2009. godine, sekretar je nakon pregleda odgovora koje je novinaru dostavio Karadžić, odlučio da

¹ *Tužilac protiv Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, "Zahtjev za ukidanje ograničenja kontakta s novinarom; "Le Monde", 16. septembar 2009. godine.

² *Tužilac protiv Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-I, "Nalog o sastavu Pretresnog vijeća", 22. august 2008. godine; *Tužilac protiv Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, "Nalog kojim se zamjenjuje sudija u predmetu pred Pretresnim vijećem", 18. novembar 2008. godine.

³ *Tužilac protiv Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, "Nalog u vezi sa sastavom Pretresnog veća", 4. septembar 2009. godine, str. 2.

⁴ *Tužilac protiv Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, "Nalog o dodjeli Zahtjeva", 22. septembar 2009. godine, str. 2.

⁵ Ibid.

Prijevod

odobri pismeni intervju, uz izuzetak jednog odgovora formuliranog na pitanje broj četiri,⁶ koje glasi:

U vašim zahtjevima Međunarodnom sudu, rekli ste da je UNPROFOR korišten od strane pojedinaca i organizacija za dostavljanje oružja i municije bosanskoj strani. Da li smatrate da to može biti olakšavajuća okolnost u vezi s odgovornošću srpske strane u masakru civilnog stanovništva?

4. Na osnovu pravila 64bis Pravilnika o pritvoru osoba koje čekaju na suđenje ili žalbeni postupak pred Međunarodnim sudom ili su iz nekog drugog razloga pritvorene po ovlaštenju ovog Suda (dalje u tekstu: Pravilnik o pritvoru),⁷ sekretar je utvrdio da predloženi odgovor na pitanje broj četiri koje je novinar dostavio Karadžiću (dalje u tekstu: Predloženi odgovor)⁸ klevetao je UNPROFOR i Ujedinjene nacije (dalje u tekstu: UN) uopšte i da shodno tome može podrivati mandat Međunarodnog suda.⁹ Sekretar je stoga odbio objavljivanje tog dijela korespondencije. Sekretar je nakon toga pozvao Karadžića da preformuliše odgovor i ponovo ga dostavi.¹⁰

5. Dana 16. septembra 2009. godine, Karadžić je podnio Zahtjev.

II. KARADŽIĆEVA ARGUMENTACIJA

6. Karadžić traži poništenje Odluke sekretara¹¹ na osnovu uredbe 10 Pravilnika o nadzoru posjeta i komunikacija pritvorenika¹² i pravila 64bis Pravilnika o pritvoru. Karadžić tvrdi da ništa u njegovom Predloženom odgovoru nije kleveta niti je bez poštovanja i da je stoga Odluka sekretara nerazumna.¹³

7. Karadžić ukazuje na navode povezane s ovim koje je iznio u nekoliko prethodnih zahtjeva podnijetih kao javna dokumenta u ovom predmetu i koji navodno pokazuju da je

⁶ "Dopis sekretara Karadžiću, predmet: Kontakt s novinarom – *Le Monde*, 11. septembar 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka sekretara), priložen Zahtjevu kao Dodatak A".

⁷ Pravilnik o pritvoru osoba koje čekaju na suđenje ili žalbeni postupak pred Međunarodnim sudom ili su iz nekog drugog razloga pritvorene po ovlaštenju ovog Suda (IT/38/REV.9), 21. juli 2005. godine.

⁸ Predloženi odgovor je priložen kao *povjerljiv* Dodatak B Zahtjevu.

⁹ Odluka sekretara.

¹⁰ Ibid.

¹¹ Zahtjev, par. 1.

¹² "Pravilnik o nadzoru posjeta i komunikacija pritvorenika", Rev. 3, 22. juli 1999. godine (dalje u tekstu: Propisi).

¹³ Zahtjev, par. 9, 22.

Prijevod

stav sekretara neodrživ.¹⁴ On tvrdi da je neprikladno da mu sekretar sprečava da iznese svoje navode u pismenoj formi pošto ne bi bilo neprimjereno da on na statusnoj konferenciji ili tokom suđenja iznese sadržaj svog odgovora na pitanje novinara broj četiri.¹⁵

8. Karadžić tvrdi da se Odluka sekretara kosi sa njegovim suštinskim pravom na slobodu izražavanja.¹⁶ Kao podršku ovoj tvrdnji, Karadžić citira pravilo 24(12) Evropskog zatvorskog pravilnika i sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava (dalje u tekstu: ESLjP).¹⁷ Karadžić takođe citira komentar na pravilo 24(12), koje navodno predviđa da se termin "javni interes" kao sredstvo za ograničavanje slobode izražavanja mora usko tumačiti i tvrdi da stav sekretara nije u skladu sa tako uskim tumačenjem.¹⁸

9. Na osnovu sudske prakse ESLjP, Karadžić tvrdi da se sloboda izražavanja kao suštinska osnova demokratskog društva takođe odnosi na šokantne, uvredljive ili uznemiravajuće informacije, a ne samo na informacije ili ideje za koje se smatra da su dobroćudne;¹⁹ da se izuzeci na pravo izražavanja moraju "ubjedljivo utvrditi";²⁰ da mediji imaju pravo da distribuiraju informacije, dok javnost ima pravo da ih dobije;²¹ i da se mješanje u slobodu izražavanja mora poklapati sa "nužnom društvenom potrebom".²²

¹⁴ Zahtjev, par. 10-12, citira se *Tužilac protiv Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, Zahtjev za obavezujući nalog: Vlada Sjedinjenih Američkih Država, 11. septembar 2009. godine; Zahtjev za obavezujući nalog: Vlada Ujedinjenog Kraljevstva, 11. septembar 2009. godine; Zahtjev za obavezujući nalog: Vlada Hrvatske, 11. septembar 2009. godine; Zahtjev za obavezujući nalog: Vlada Nizozemske, 11. septembar 2009. godine; Zahtjev za obavezujući nalog: Vlada Malte, 31. august 2009. godine; Zahtjev za obavezujući nalog: Vlada Malezije, 10. august 2009. godine; Zahtjev za obavezujući nalog: Vlada Italije, 3. august 2009. godine; Zahtjev za obavezujući nalog: Vlada Bangladeša, 5. august 2009. godine; i Zahtjev za obavezujući nalog: Vlada Belgije, 20. Juli 2009. godine.

¹⁵ Zahtjev, par. 13.

¹⁶ Zahtjev, par. 14.

¹⁷ Zahtjev, par. 15-16, 18-21. U skladu s pravilom 24(12) Evropskog zatvorskog pravilnika, "[z]atvorenicima će biti dozvoljeno da komuniciraju sa medijima osim ukoliko ne postoje uvjerljivi razlozi da se to zabrani radi održavanja sigurnosti i bezbjednosti, u javnom interesu ili radi zaštite integriteta žrtava, drugih zatvorenika ili osoblja"; vidi Savjet Evrope, Preporuka Rec(2006)2, Komiteta ministara zemljama članicama o Evropskim zatvorskim pravilima, usvojenim 11. januara 2006. godine.

¹⁸ Zahtjev, par. 15.

¹⁹ Zahtjev, par. 16.

²⁰ Zahtjev, par. 17.

²¹ Zahtjev, par. 18, 20.

²² Zahtjev, par. 19.

Prijevod

III. MJERODAVNO PRAVO

10. Pravilo 9(A) Pravilnika o nadzoru posjeta i komunikacija sa pritvorenicima Pritvorske jedinice Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: Pravilnik)²³ predviđa:

(A) Ako sekretar ili lice koje on ovlasti ustanovi da je došlo do kršenja Pravilnika o pritvoru, ovog Pravilnika ili naloga Međunarodnog suda:

(i) poslata sporna pošiljka vratiće se pritvoreniku, zajedno sa beleškom sekretara na jeziku koji pritvorenik razume, u kojoj se navode razlozi zbog kojih se odbija slanje sporne pošiljke;

11. Isto tako, Pravilo 10 predviđa:

Pritvorenik može od predsjednika bilo kada zatražiti da preinači svaku odluku sekretara donetu u skladu s pravilom 9(A).

12. Pravilo 64*bis* Pravilnika o pritvoru predviđa:

(A) Ne dovodeći u pitanje gorepomenute odredbe o komunikaciji i posjetama, pritvorenik samo uz odobrenje sekretara može da koristi sredstva za komunikaciju koja postoje u Pritvorskoj jedinici isključivo u cilju direktnog ili indirektnog kontaktiranja medija.

(B) Prilikom donošenja odluke o tome, sekretar se može konsultovati s upravnikom i uzeće u obzir da li bi takav kontakt s medijima:

i. mogao da poremeti red u Pritvorskoj jedinici; ili

ii. mogao da ometa provođenje pravde ili na drugi način podrije mandat Međunarodnog suda.

(C) Pritvorenik može u svakom trenutku zatražiti od predsjednika da poništi zabranu kontakata koju po ovom pravilu uvede sekretar. Predsjednik može odlučiti da preispita odluku sekretara ili, ako predsjednik utvrdi da zabrana kontakata predstavlja ugrožavanje prava optuženog na pravično suđenje, može proslijediti zahtjev pretresnom vijeću na rješavanje.

13. Na osnovu pravila 15(A), 22(A) i 64(C) Pravilnika o pritvoru, ja imam odgovarajuće nadležnosti da preispitam Odluku sekretara.

IV. STANDARD PREISPITIVANJA

14. Podsjećam na zaključak Žalbenog vijeća u predmetu *Kvočka* da: "sudsko preispitivanje [...] administrativne odluke ne predstavlja ponovno saslušanje. Ne radi se ni o žalbenom postupku [...] [o]na se inicijalno bavi pravilnošću postupka kojim je sekretar došao do neke odluke i načinom na koji je do nje došao".²⁴ Prilikom odlučivanja po Zahtjevu, sekretar mora da uzme u obzir odredbe iznijete u Odluci u predmetu

²³ IT/98/Rev. 4, august 2009. godine.

²⁴ *Tužilac protiv Kvočke i drugih*, predmet br. IT-98-30/1-A, "Odluka po preispitivanju Odluke sekretara o prestanku pružanja pravne pomoći Zoranu Žigiću", 7. februar 2003. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Kvočka*), par. 13; V. takođe *Tužilac protiv Karadžića*, predmet br. IT-95-5/98-PT, "Odluka po zahtjevu za poništenje ograničenja kontakta s novinarom", 21. april 2009. godine, par. 19.

Prijevod

Kvočka, to jest, pridržavanje pravnih odredbi, pridržavanje pravila prirodne pravde i proceduralnu korektnost, uzimanje u obzir samo relevantnog materijala i pridržavanje osnovnih standarda razumnosti.²⁵

V. DISKUSIJA

15. Sekretar je odbio da prenese Predloženi odgovor koji je Karadžić dostavio na četvrto pitanje koje je postavio novinar jer je utvrdio da on "kleveta UNPROFOR i Ujedinjene nacije uopšte" i da kao posljedica potencijalno može podrivati mandat Međunarodnog suda.²⁶

16. Karadžić tvrdi da je ista vrsta navoda iznijetih u Predloženom odgovoru već javno iznijeta u nekoliko njegovih podnesaka²⁷ ili može biti iznijeta u sudnici. Međutim, taj argument ne dokazuje da je sekretarova odluka bila nerazumna. Prilikom preispitivanja administrativne odluke koju je sekretar donio u ovom slučaju, ja ću samo procijeniti "pravilnost postupka kojim je sekretar došao do konkretne odluke i način na koji je do nje došao", kao i gorenavedene²⁸ uslove iznijete u predmetu *Kvočka*. Činjenice kao što su pravilnost navoda iznijetih u podnescima Pretresnom vijeću tokom statusnih konferencija ili u sudnici tokom suđenja su kompetencije zaduženog pretresnog vijeća koje kontroliše postupak.²⁹

17. Pored toga, napomenuo bih da Karadžićev Predloženi odgovor sadrži teške optužbe koje bi mogle imati odlučujući uticaj na reputaciju UNPROFOR-a i Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: UN) uopšte. Karadžićeva tvrdnja, iako je netaktična i nekonkretna u njegovom Predloženom odgovoru, vjerovatno će predstavljati dio spornih činjenica o kojima će se raspravljati tokom suđenja. Napominjem, kao opšte pravilo, da je sudnica jedino odgovarajuće mjesto gdje treba raspraviti sporna pitanja između strana u postupku vezana za predmet i gdje se stranama u postupku daju umjesna sredstva da opovrgnu tvrdnje druge strane. Pravo optuženog na pristup medijima ne smije zloupotrijebiti kao

²⁵ Ibid.

²⁶ Odluka sekretara.

²⁷ Zahtjev, par. 10-12.

²⁸ Vidi *supra*, par. 15.

²⁹ Pravilo 80(B) Pravilnika predviđa: Pretresno vijeće može naložiti da se optuženi udalji iz sudnice i da se postupak nastavi u njegovoj odsutnosti ako optuženi i nakon upozorenja da bi mogao biti udaljen iz sudnice ustraje u ometanju postupka.

Prijevod

paralelni forum za javnu raspravu spornih pitanja ključnih za navode protiv njega. Takvo ponašanje uskraćuje suprotnoj strani u postupku mogućnost da odmah reaguje na te tvrdnje. Pored toga, *sub iudice* javna rasprava o spornim pitanjima sama po sebi opstruira nesmetano vođenje sudskog postupka i može podriti mandat suda. Stoga nije nerazumno zabraniti optužujuću izjavu koja može osujetiti misiju i cilj UNPROFOR-a i UN-a uopšte kako to u Predloženom odgovoru tvrdi Karadžić. Štaviše, takva izjava može na prvi pogled biti u stanju da podrije mandat Međunarodnog suda ukoliko je strane u postupku ne procijene u sudnici.

18. Što se tiče Karadžićeve argumentacije da Odluka sekretara krši njegovo pravo na slobodu izražavanja,³⁰ napominjem da sekretar nije zabranio kompletnu komunikaciju s medijima, već samo jedan njen manji dio. Mada i djelimična zabrana komuniciranja zahtijeva da bude zasnovana na razumnim osnovama, napominjem da je Sekretarijat u ovom slučaju te osnove uspostavio na odgovarajući način. Obrazloženje sekretara da Karadžićev Predloženi odgovor, na način na koji je sada formulisan, sadrži klevete koje mogu podriti mandat Međunarodnog suda ne djeluje kao da mu je potrebno dodatna konkretizacija.

19. Takođe, sekretar je pozvao Karadžića da ponovo podnese svoj odgovor i da izostavi ili preformuliše njegove uvredljive dijelove, u skladu s uredbom 9(B) Pravilnika. Do danas, Karadžić nije reagovao na taj poziv.

20. Imam u vidu Karadžićevu tvrdnju da pojedinci imaju pravo "da komentarišu i kritikuju provođenje pravde i službena lica koja su na tome angažovana".³¹ Mada takav zaključak može biti tačan u odnosu na mnoga pitanja opšte prirode, on se iz gorenavedenih razloga ne može striktno primijeniti na *sub iudice* činjenične tvrdnje u sudskom postupku koji je u toku.³²

21. Konačno, podvlačim da je u okviru diskrecionog prava sekretara da utvrdi najprikladniji modalitet komuniciranja u okvirima koje je odredio potpredsjednik u

³⁰ Zahtjev, par. 14-21.

³¹ Zahtjev, par. 21, gdje se poziva na ESLJP, *Yankov protiv Bugarske*, Presuda od 11. decembra 2003. godine, Zahtjev br. 39084/97, par. 129.

³² V. *supra*, par. 19.

Prijevod

Odluci od 12. februara 2009. godine.³³ To uključuje cenzuriranje pismene komunikacije gdje je to primjereno.

22. Shodno tome, zaključujem da je sekretar prilikom donošenja osporavane odluke prikladno primijenio osnovne standarde razumnosti, uz uzimanje u obzir svih dostupnih sredstava komuniciranja koja bi omogućila očuvanje Karadžićevih interesa iz pravila 64*bis* Pravilnika o pritvoru, dok je istovremeno poštovao osnovna pravila prirodne pravde i proceduralne korektnosti. Ograničenje nametnuto Karadžiću u vezi s njegovim Predloženim odgovorom na četvrto pitanje novinara je stoga razumno i proporcionalno njegovom pravu na slobodu izražavanja.

VI. DISPOZITIV

23. Iz gorenavedenih razloga, u skladu s pravilima 15(A) i 22(A) Pravilnika i pravilom 64*bis* Pravilnika o pritvoru, ovim **ODBIJAM** Zahtjev.

Sastavljeno na francuskom i engleskom jeziku, pri čemu je engleski tekst mjerodavan.

/potpis na originalu/
sudija Mehmet Güney

Dana 28. oktobra 2009.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

³³ *Tužilac protiv Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, "Odluka po Zahtjevu Radovana Karadžića za poništenje uskraćivanja kontakta s novinarom", 12. februar 2009. godine, par. 24(a).